

ภัยแล้งปี 2564 คาดไม่รุนแรง... แต่ราคาข้าวนาปรังอาจปรับตัวลดลง

CURRENT ISSUE

ปีที่ 27 ฉบับที่ 3192

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564

▶ ประเด็นสำคัญ

- สถานการณ์ภัยแล้งในปี 2564 (มกราคม-เมษายน 2564) นับว่าไม่รุนแรง และน่าจะมี ความรุนแรงน้อยกว่าปี 2563 พิจารณาจากปริมาณน้ำในเขื่อนที่ลดลงเพียงร้อยละ 7.3 (YoY) ซึ่งเป็นการลดลงเฉพาะในภาคตะวันตกเท่านั้น ขณะที่ภาคอื่นๆ ยังมีปริมาณน้ำในเขื่อนมากกว่าปีก่อน
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ประเมินว่า จากภาวะภัยแล้งที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ในบางพื้นที่จนถึงเดือนเม.ย. น่าจะไม่กระทบต่อผลผลิตพืชเกษตรฤดูแล้งหลักอย่างข้าวนาปรังอย่างมีนัยสำคัญ หรือมีผลกระทบอยู่ในวงจำกัด และเป็นผลกระทบแค่ในระยะสั้นเท่านั้น โดยคาดว่า ผลผลิตข้าวนาปรังน่าจะขยับขึ้นได้เล็กน้อย (เมื่อเทียบกับฐานที่ต่ำในปีก่อน) ไปอยู่ที่ราว 4.4-4.7 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5-5.5 ขณะที่ในแง่ของราคาคาดการณ์เฉลี่ยข้าวนาปรังอาจอยู่ที่ 8,800-9,000 บาทต่อตัน หรือลดลงร้อยละ 1.5-3.7 (YoY) นอกจากนี้ มูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจอาจไม่เกิดขึ้นหากเป็นกรณีปริมาณน้ำฝนคาดการณ์มาตามปกติ ขณะที่หากเป็นกรณีปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ก็อาจทำให้มูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นน้อยกว่า 1,000 ล้านบาท

• จากการศึกษาที่ไทยได้เข้าสู่ปรากฏการณ์ลานีญากำลังอ่อนตั้งแต่ช่วงปลายปีที่แล้ว ทำให้เกิดฝนตกอย่างต่อเนื่องทั่วทุกภาคของประเทศ และได้ส่ง อานิสงส์ไปยังปริมาณน้ำในเขื่อนให้เพิ่มขึ้นด้วย ต่อเนื่องมาในปี 2564 ที่แม้ไทยจะยังไม่ได้มีประกาศเข้าสู่ฤดูร้อนอย่างเป็นทางการ แต่ก็เริ่มสัมผัสได้ถึง อากาศที่ร้อนอบอ้าวมากขึ้น ทั้งนี้ หากพิจารณาปริมาณน้ำในเขื่อน พบว่า ภาพรวมระดับน้ำในเขื่อน ณ 23 กุมภาพันธ์ 2564 มีปริมาณน้ำใช้การได้ในเขื่อนทั้งประเทศอยู่ที่ 15,294 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลง

ปริมาณน้ำใช้การได้ในเขื่อนของไทยแยกรายภาค

ณ 23 ก.พ.2564

ภาค	23 ก.พ.2564 (ล้านลบ.ม.)	YoY%
เหนือ	3,621	4.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3,048	44.8
กลาง	586	176.4
ตะวันตก	3,505	-49.8
ตะวันออก	644	76.9
ใต้	3,890	14.9
รวมทั้งประเทศ	15,294	-7.3

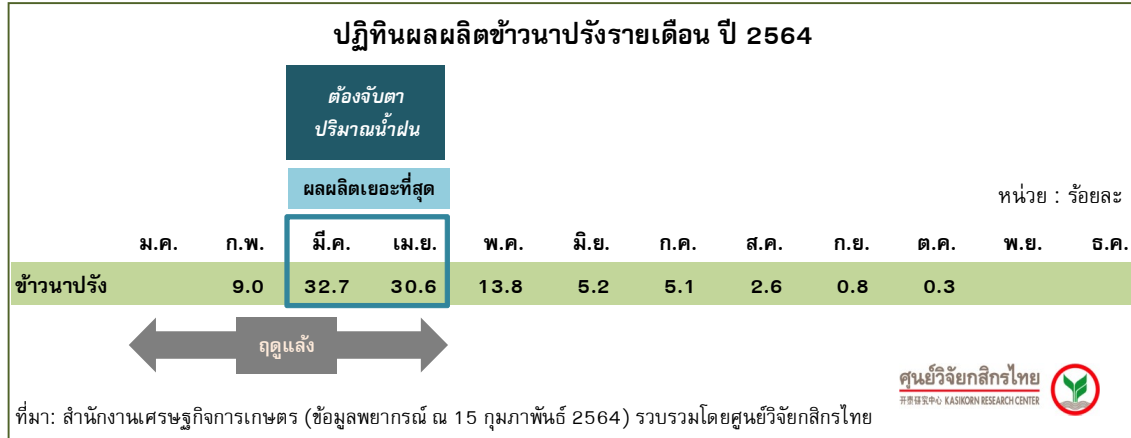
ที่มา: กรมชลประทาน รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

Disclaimer

รายงานวิจัยจัดทำโดยบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ("KResearch") เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสาธารณะหรือข้อมูลที่เชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือที่ปรากฏขณะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KResearch มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้ออกแบบหรือจัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อื่นใด หรือมุ่งไปในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวังและใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้เป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ตัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำในลักษณะใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรจาก KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)

เพียงร้อยละ 7.3 ซึ่งเป็นการลดลงเฉพาะในภาคตะวันตกเท่านั้น ขณะที่ในภาคอื่นอย่างภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ ยังมีปริมาณน้ำใช้การได้มากกว่าปีก่อน จึงคาดว่าสถานการณ์ภัยแล้งในปี 2564 น่าจะมีความรุนแรงน้อยกว่าปีก่อน เนื่องจากเกษตรกรยังสามารถพึ่งพาน้ำในเขื่อนเพื่อการเกษตรได้ในระดับหนึ่ง

- **ข้าวนาปรัง เป็นพืชที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดในช่วงฤดูแล้ง (ม.ค.-เม.ย.)** เนื่องจากเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่เกษตรกรปลูกในฤดูแล้ง และต้องอาศัยน้ำในเขื่อนเป็นหลัก อีกทั้งยังตรงกับฤดูกาลเก็บเกี่ยว ซึ่งมีสัดส่วนผลผลิตออกสู่ตลาดมากกว่าร้อยละ 72.3 ของผลผลิตข้าวนาปรังทั้งปี และข้าวนาปรังยังคิดเป็นผลผลิตราวร้อยละ 14.4 ของผลผลิตข้าวทั้งประเทศ โดยหากพิจารณาปริมาณน้ำในเขื่อนที่มีแนวโน้มมากกว่าปีก่อนจากอิทธิพลของปรากฏการณ์ลานีญา ประกอบกับเป็นช่วงที่เกษตรกรได้ผ่านพ้นช่วงการเพาะปลูกข้าวนาปรังไปหมดแล้ว¹ (ช่วงที่ใช้น้ำเยอะในการเพาะปลูก) ทั้งในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะเหลือแค่เพียงรอการเก็บเกี่ยวผลผลิต² (ช่วงที่ไม่จำเป็นต้องใช้น้ำมากนัก) จำนวนมากในช่วงเดือนมี.ค.-เม.ย.เท่านั้น

สัดส่วนผลผลิตข้าวนาปรังรายภาค ปี 2563

ภาค	สัดส่วน (%)
กลาง	44.1
เหนือ	38.5
ตะวันออกเฉียงเหนือ	16.2
ใต้	1.1
ทั้งประเทศ	100.0

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

หมายความว่า ณ เดือนก.พ.เกษตรกรได้มีการปลูกข้าวนาปรังไปหมดแล้ว แต่ยังไม่มีการเก็บเกี่ยว เมื่อผนวกกับการคาดการณ์ปริมาณน้ำฝนในระยะ 2 เดือนข้างหน้า³ (มี.ค.-เม.ย.) ที่คาดว่าจะมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งประเทศส่วนใหญ่สูงกว่าค่าปกติราวร้อยละ 20 ซึ่งจะทำให้มีปริมาณน้ำฝนมากในช่วง

¹ อีกทั้งยังเป็นการปลูกข้าวนาปรังที่เกินแผนการปลูกไปแล้ว เนื่องจากเกษตรกรปลูกข้าวนาปรังเพื่อชดเชยข้าวปีทีประสบปัญหาหน้าท่วมในบางพื้นที่ในช่วงก่อนหน้า และแรงจูงใจด้านการช่วยเหลือจากรัฐบาล ทำให้เกษตรกรยังคงปลูกข้าวนาปรังต่อไป

² ภาคตะวันตก เป็นภาคที่ปริมาณน้ำในเขื่อนลดลง แต่ไม่กระทบกับผลผลิตข้าวนาปรัง เนื่องจากภาคตะวันตกไม่มีการปลูกข้าวนาปรัง

³ กรมอุตุนิยมวิทยา ออกประกาศเมื่อ 29 มกราคม 2564 และสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (สสน.) เมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2564

เดือนมี.ค.-เม.ย. และอาจเกิดพายุฤดูร้อนเข้ามาในปีนั้นถึง 4 ลูก ทำให้ความเสี่ยงด้านการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรจนทำให้ผลผลิตเสียหายน่าจะอยู่ในวงจำกัด

● **ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย** ประเมินว่า จากภาวะภัยแล้งที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ในบางพื้นที่⁴ ต่อเนื่องไปจนถึงเดือนเม.ย. น่าจะไม่กระทบต่อผลผลิตพืชเกษตรฤดูแล้งหลักอย่างข้าวนาปรังอย่างมีนัยสำคัญ หรือมีผลกระทบอยู่ในวงจำกัด และเป็นผลกระทบแค่ในระยะสั้นเท่านั้น โดยคาดว่า ผลผลิตข้าวนาปรังน่าจะขยับขึ้นได้เล็กน้อยไปอยู่ที่ราว 4.4-4.7 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5-5.5 (YoY) จากอิทธิพลของปรากฏการณ์ลานีญา (เมื่อเทียบกับฐานที่ต่ำในปีก่อน) ที่จะส่งผลให้น้ำฝนเข้ามาเติมน้ำในเขื่อนได้ในเดือนมี.ค.-เม.ย. ทำให้เอื้อต่อการทำการเกษตร อย่างไรก็ตาม วัฏจักรปริมาณผลผลิตคาดการณ์ข้าวนาปรังนี้ ก็ยังเป็นระดับที่นับว่าน้อยเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในอดีต (ปี 2559-2563) ที่ราว 5.6 ล้านตัน แม้จะมีปริมาณน้ำในเขื่อนที่ดีขึ้นและแรงจูงใจจากมาตรการภาครัฐในปีนี้ที่ทำให้เกษตรกรยังคงปลูกข้าวนาปรังต่อไป เช่น นโยบายประกันรายได้เกษตรกร หรือเงินค่าบริหารและพัฒนาคุณภาพข้าวไร่ละ 500 บาท เป็นต้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะผลักดันให้ผลผลิตข้าวนาปรังกลับไปสู่ค่าเฉลี่ยในอดีตได้ โดยในปี 2564 จะเป็นปีที่กำลังปรับฐานผลผลิตข้าวนาปรังให้ทยอยเพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่วงรอบของลานีญา **ขณะที่ในแง่ของราคาคาดการณ์เฉลี่ยข้าวนาปรัง⁵ อาจอยู่ที่ 8,800-9,000 บาทต่อตัน หรือลดลงร้อยละ 1.5-3.7 (YoY)**

● สำหรับผลกระทบต่อความสูญเสียทางเศรษฐกิจในช่วงภัยแล้งในฤดูกาล (ม.ค.-เม.ย.2564) โดย **ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย** ประเมินว่า **มูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจอาจไม่เกิดขึ้นหากเป็นกรณีปริมาณน้ำฝนคาดการณ์มาตามปกติ ขณะที่หากเป็นกรณีปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ก็อาจทำให้มูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นน้อยกว่า 1,000 ล้านบาท เนื่องจากเกิดความเสียหายต่อผลผลิตข้าวนาปรังบางส่วน** ซึ่งนับว่ายังเป็นผลกระทบในวงจำกัดเท่านั้น ทั้งนี้ คงต้องติดตามระยะเวลาและพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเป็นระยะ และต้องติดตามสภาพภูมิอากาศในช่วงระยะ 2 เดือนข้างหน้า เนื่องจากยังไม่สิ้นสุดฤดูแล้งและยังอาจมีพายุฤดูร้อนเพิ่มเติมเข้ามาได้อีก อย่างไรก็ตาม แม้การประเมินผลกระทบจากภัยแล้งจนถึงขณะนี้ว่ายังไม่กระทบต่อผลผลิตพืชเกษตรหลักของไทยอย่างข้าวนาปรังอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในระดับภูมิภาค ปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สรุป ผลกระทบจากภัยแล้งปี 2564 (ม.ค.-เม.ย.) ที่มีต่อข้าวนาปรัง

รายละเอียด	
พืชหลักที่ได้รับผลกระทบ	ข้าวนาปรัง
พื้นที่ปลูกหลัก	ภาคกลาง ภาคเหนือ
ผลผลิตคาดการณ์ปี 2564	4.4-4.7 ล้านตัน
ราคาคาดการณ์เฉลี่ย 4M2564	8,800-9,000 บาทต่อตัน
ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ	
- กรณีปริมาณน้ำฝนคาดการณ์มาตามปกติ	-
- กรณีปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าค่าปกติ	น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท

ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (คาดการณ์ ณ 24 ก.พ.2564)

จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

⁴ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการปลูกข้าวนาปรังนอกเขตชลประทาน รวมถึงพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังที่ใกล้เคียงกับลุ่มน้ำโขงที่เริ่มแห้งขอด จะส่งผลกระทบต่อผลผลิตข้าวนาปรังให้ลดลงบางส่วน

⁵ ประกอบด้วยข้าวเปลือกเจ้า และข้าวเปลือกเหนียว

Disclaimer

รายงานวิจัยนี้จัดทำโดยบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย จำกัด ("KResearch") เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยขอสงวนสิทธิ์ข้อมูลหรือข้อมูลที่เชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือที่ปรากฏจะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KResearch มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน เสนอแนะ หรือจูงใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวังและใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้เป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำการในลักษณะใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้าจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)

ย่อมส่งผลกระทบต่อคนในท้องถิ่นที่เดิมนั้นส่วนใหญ่ก็เผชิญความยากลำบากอยู่ก่อนแล้ว จากปัญหารายได้เกษตรกร การมีงานทำ ปัญหาในภาคธุรกิจ SMEs นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ยังไม่สิ้นสุด จะยิ่งเป็นปัจจัยฉุดรั้งให้ภาพรวมความต้องการสินค้าเกษตรอยู่ในภาวะที่เติบโตได้ไม่ดีเท่าที่ควร

Disclaimer

รายงานวิจัยนี้จัดทำโดยบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย จำกัด ("KResearch") เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยขอสงวนสิทธิ์ข้อมูลสาธารณะหรือข้อมูลที่เชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือที่ปรากฏจะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KResearch มีอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน เสนอแนะ ให้อำนาจนำ หรือจูงใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวังและใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบในความเสี่ยงใดๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ถือเป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงถึงความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำการในลักษณะใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรจาก KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)